ئاژانسی موتەبیع بەیارەکانی ئینجومەنی وەزیران لەدانیشتنی ئەمدا بەاودەکاتەوە

لە میانی دانیشتنی ئاسایی خێدا، ئەمڕ سەشەمە، ئینجومەنی وەزیران کەمەک بەیاری دەرکرد، لەوانە پەسەندکردنی کەنتەکانی بەکخستنەوەی مامەڵەی قوارە سودمەندکان بە نوسراوی گرەنتی کە لە بەرژەوەندی ئەوان دەرچووە، هەروەها پابەندکردنی وەزارەتی دارایی بە پەدانی ئەو پارەی شایستە بە بانکی بازرگانی عەراق بەهەی هەرەمی کوردستانەوە.

نووسینگەی ڕاگەیاندنی سەرەک وەزیران لە ڕاگەیەندراوەکدا باویکردەوە,, ئەمڕ سەشەمە، محەمەد شیاع سودانی، سەرەکی ئەنجوومەنی وەزیران، سەرەکایەتیی دوانزەهەمین دانیشتنی ئاسایی ئینجومەنی وەزیرانی کرد، کە تیایدا دەخی گشتی لە وەڵات گفتوگۆی لەسەر کرا، و گرنگترین پرسە ئابووری وخزمەتگوزاریەکان پەداچوونەویان بە کرا، هەروەها گفتوگۆکرا لەسەر ئەو پرسانەی کە لە بەرنامەی کاردان و بەیاری پەویست لەسەر دران.

ناوبراو ڕایگەیاند کە لە بواری وزەدا ئینجومەن دەنگی لەسەر ئەمانەی خوارەوە داوە:

1. ڕازامەندی بە ڕێگەدان بە وەزیری دارایی، یان هەرکەسێک کە دەسەڵاتی پێبدات، بۆ واژۆکردنی هەموارکردنەوەی ڕێککەوتننامەی قەرز لەگەڵ لایەنە پەیوەندیدارەکان بۆ دابینکردنی دارایی پڕۆژەی نۆژەنکردنەوەی وێستگەی بابلی 400 ک.ڤ، کە بە قەرزی سویدی لەگەڵ بانکی جەی پی ئێم پارەدار دەکرێت.

2. پەسەندکردنی مەرجەکانی دارایی بۆ قەرزەکە بەپێی نووسراوی وەزارەتی دارایی لە بەرواری 25ی شوباتی 2024.

ئاماژەی بەوەشکرد، بۆ پشتبەستن بە ئەولەویەتەکانی حکومەت، کە تیشکیان خستە سەر چاکسازیی ئیداری، ئەنجومەن دەنگی لەسەر ئەمانەی خوارەوە دا:

1- پەسەندکردنی کەنتڕاکتەکانی ڕێکخستنی مامەڵەی قەوارە سودمەندەکان بە نامەی گەرەنتی کە لە بەرژەوەندی ئەوان دەرچووە، بۆ لەبەرچاوگرتنی تێبینیەکانی ئەنجومەنی وەزاری بۆ ئابووری کە بۆ نووسراوەکەی لە بەرواری 14ی 1ی 2024 پشتڕاستکراوەتەوە، کە هەموارکردنەوەی مادەی (17)ی بەپێی ئەوەی لە یاداشتنامەی فەرمانگەی یاسایی سکرتاریەتی گشتی ئەنجومەنی وەزیران، لە ڕێکەوتی١٤ی ئازاری ٢٠٢٣ هاتووە.

2- ڕازامەندی لەسەر وەرگرتنی چەکەکی پەسەندکراو و بەوانامەدار یان نامەی گەرەنتی، بۆ لەبەرچاوگرتنی ماوەی کارابوونی چەکی پەسەندکراو، و لایەنی سودمەند دەبێت پێش تەواوبوونی تازەی بکاتەوە تاوەکو پێویستیەکەی نەماوە، بەپێی ڕێساکان.

هەروەها لە چوارچێوەی ڕێکارەکانی چاکسازیی دارایی و بانکیدا، ئەنجومەن بڕیارەکی دەرکرد وەزارەتی دارایی فیدرالی پابەندکرد بۆ خەرجکردنی باجەکانی بانکی بازرگانی عێراق/TBI، کە لە هەرێمی کوردستانی عێراقەوە دەبێ بدرێت، بۆ قیستی ساڵانەی مانگانە بۆ ساڵانی (٢٠٢٣، ٢٠٢٤) بۆ ڕێژەی (٦٣٦) ملیار دینار بۆ هەر ساڵێک، لە تەرخانکراوەکان دەبەدرێت.هەرەم بۆ ساڵی ٢٠٢٤، بۆ ئەوەی دواتر لەبەدرێت.

ڕوونیشیکردەوە، لە دانیشتنەکەدا پەسەندکردنی ڕاسپاردەکان کرا سەبارەت بە ڕێکارەکانی یەکلاکردنەوەی داواکارییەکانی دەرەوە، بەپێی بڕیارنامەکانی ئەنجومەنی وەزیران ژمارە 28ی ساڵی 2014 و 48ی ساڵی 2018، بەم شێوەیەی خوارەوە:

1. هەموارکردنەوەی بڕگەکانی (1 و 2)ی بڕیارنامەی 28ی ئەنجومەنی وەزیرانی ساڵی 2014 بەم شێوەیەی خوارەوە:

ئ. بڕگەی (1) هەموار بکرێتەوە بە ئەوەی ببێتە: دەسەڵاتدان بەو وەزارەت و قەوارانەی کە پێیوەندییان بە وەزارەتکەوە نییە کە دەسەڵاتی دانوستانیان لەگەڵ کۆمپانیا قەرزدەرەکان هەیە کە بڕیاری کۆتایی دادگایان هەیە، و دەستیان بەسەر پارەی دامەزراوە حکومییەکانی عێراقدا گرتووە لە دەرەوەی وڵات، یان دەستیان بەسەردا نەگرتووە لەیەکلاییکردنەوەی ڕێزامەندی، بە ڕێژەیەکی کەمتر لە سەرەکی قەرزەکە بڕیە سوود، لە کاتێکدا کە ئیمتیاز دەدات بە گرێبەستکردن لەگەڵ وەزارەتکانی دەوڵەت لە یەکێک لە پڕۆژە حکومییەکان یان گرێبەستکاندا لە بەرامبەر ئەوەی لایەنی قەرزدەر تەواوی بڕی قەرزەکە و بەرژەوەندییەکانی دابەزێنێت، و پووچەڵکردنەوەی ئەو داوایەی کە تۆمارکراوە.

ب. هەموارکردنەوەی بڕگەی (2) بە خوێندنەوە: لێژنەکانی دانوستان و دانوستان لەلایەن لایەنە پێیوەندیدارەکانەوە بە سەرپەرشتی وەزارەتی دادەوەدێچن. تایبەتە بە بەدواداچوون بە داوای یاسایی بیانی و هەر کێسێک بە تاک دەخرێتە بەردەم ئەنجومەنی وەزیران بە پەسەندکردنی.

ج. بەردەوامی جێبەجێکردنی بڕیارنامەی ژمارە ٤٨ی کابینەی ٢٠١٨.

2. بە لەبەرچاوگرتنی بڕچوونی بەشی یاسایی لە ئەمینداریەتی گشتی ئەنجومەنی وەزیران.

لە ڕاگەیەندراوەکەدا هاتووە کە دانیشتنەکە پەسەندکردنی ئەمانەی خوارەوەی لەخۆگرتبوو:

یەکەم: هەوەشاندنەوەی ڕاسپاردەکانی شەشمین کۆبوونەوەی هەکەوتنی چوارچێوەی چینی کە بە بڕیاری ئەنجومەنی وەزیران (24006 ساڵی 2024) دەرچوون.

دووەم: هەوەشاندنەوەی بڕیاری ئەنجومەنی وەزیران (24059 ساڵی 2024) سەبارەت بە تەواوکردنی کێگای نەوتی ناسریە و بینای قوتابخانە مەدەلەکان، کە لەلایەن هەکەوتنی چینییەوە پارێزی بە دابینکراوە.

سێیەم: پەسەندکردنی ئەو پڕۆژانەی کە بە بڕیاری (24130ی ساڵی 2023ی ئەنجومەنی وەزیران) پەسەند کراون، بە تێرخانکردنی ساڵانە بڕی (7059) ملیار دینار، لەبری (7137) ملیار دینار، کە واژەی لێژنەکەی لەسەر.

ئاماژەی بۆکرد، لەماوەی دانیشتنەکەدا دەنگ لەسەر ئەمانەی خوارەوە دراوە:

1. سەیندەوەی پڕۆژەی (دروستکردنی یاریگایەکی نێودەوڵەتی لە سنتەری پارێزگای نەینەوا بە تێچووی (22,813,000,000 دینار)، بە پشتبەستن بە ڕاپۆرتە تەکنیکیانەی لایەن فەرمانگەی هاوڕێکارییەوە دەرچوون، سەر بە کۆمپانیای ئەندازیاری لە زانکۆی المستنسریە، کە… لەخۆدەگرێت هاسپاردەی لابردنی پەکهاتەکە بەتەواوی لەگەڵ بناغەکان، هەروەها هاسپاردەی دەستەی هاوڕێکاری/ هاوڕێکاری پارێزگار بە کاروباری تەکنیکی، پەسەندکردنی ەای فەرمانگەی هاوڕێکاری زانکۆی المستنسریە، بە ڕووخاندن و لابردنی تەواوەتی بناغەکان ، بە لەبەرچاوگرتنی ئەو بڕە پارەیەی کە لە پرۆژەی پەشوودا خەرج کراوە و بڕی تەواوکردنی کارەکان، هەروەها گواستنەوەی بڕە پارەی دانراوەکان بە سەر حسابی پڕۆژەکە دوای سەیندەوەی، بڕیاری ئەو کۆنتڕۆڵ و ڕێنمایانەی کە لە وەزارەتی پلاندانان دەرچوون.

2. بە لەبەرچاوگرتنی داواکاری بە خستنەڕووی پڕۆژەی دامەزراندنی یاریگای ناوەندی نەینەوا لەگەڵ هەڵکەی وەرزشی داخراو لە لای ڕاستی موسڵ بەشوەیەکی کلیل بەدەست، لە چوارچێوەی پڕۆژەکانی پارێزگا بۆ ساڵی 2023 (هەموارکراوی خشتەی E) کە لە بودجەی گشتی فیدراڵیدا دیاری کراوە یاسای (13ی ساڵی 2023)، بە کۆی گشتی بڕی (36,200).000,000 دینار) دوای تەواوکردنی سەرجەم مەرجە پەیوەندیدارەکانی لیستکردن.

3. پارێزگاری نەینەوا بەرپرسیارێتی تەواو لە ئەستۆ دەگرێت لە ڕاستی و دروستی ئەو زانیارییانەی کە ئاراستەی وەزارەتی پلاندانان دەکرێن.

لە ڕاگەیەندراوەکەی نووسینگەی ڕاگەیاندن هاتووە" سەبارەت بەو گرێبەستەی لەگەڵ کۆمپانیای تەرماشی تورکی بۆ پڕۆژەی بینای قوتابخانەکان ئەنجامدراوە، ئەنجومەن بڕیارەکی دەرکرد کە پەسەندکردنی نوسراوی گەرەنتی پەسەندکرد کە پەشتر پەشکەشی وەزارەتی پیشەسازی و کانزاکان کرابوو، بە هەمان گرێبەست لە دەرەوەی پلاتفۆرمی ئەلیکترۆنی بە نامەی گەرەنتی، تاوەکو کۆمپانیاکە نەختینەیی دارایی هەیە کە توانای گەیاندنەوەی نامەی گەرەنتی، لەناو پلاتفۆرمی ئەلیکترۆنیدا.

ڕوونیشی کردەوە، ئەنجومەن بڕیارەکی دەرکرد بە پەسەندکردنی گرێبەستی وەزارەتی دارایی لەگەڵ فەرمانگەی هاوڕێکاری زانستی لە وەزارەتی خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستیـ/زانکۆی بەغدا/کۆلێژی زانست. بە تەواوکردنی سیستەمی مەدەرنکردنی سیستەمی بەڕێوەبردنی دارایی گشتی (IFMIS)، وەک ئیستسنایەک لە ڕێنمایەکانی جێبەجێکردنی گرێبەستە حکومیەکان (2 لە ساڵی 2014).

هەشداریشیدا لەوەی فرێشتنی پارچە زەویێ نیشتجێبوونکان کە لە موکی ژمارە (45373 تا 49551ز/21 حێدەریێ) دەست پێدەکات، ئەزامەندی لەسەر دراوە بە فرێشتن، کە دەکاتە (4176) پارچە زەوی، جیاکراوەتەوە لە هووبەری ئەو دوو پارچە زەویێ ژمارەیان پێدراوە (42062/1 و 42063/1)، ناحیێ (21) حێدەریێ.بە فەرمانبەرانی ئەمینداریەتی گشتی مەزاری پیرەزی حسێن، وەک ئیستسنای ئەکارەکانی پشکشکردنی داواکاری گشتی، و لەسەر بنەمای بڕگەکانی یاسای فرێشتن و کرێی پارێی دەوڵەتی ژمارە (٢١)ی ساڵی ٢٠١٣، وەک هەموار کراوە، و گۆڕینی بە سیستەمی تیروپشک، بڕپێی کۆنترۆڵی ئەو کەسانێی کە سودمەند نین لە بڕیارنامێی (٢٠ی ساڵی ٢٠١٩)ی ئەنجومەنی وەزیران. 4 و 15/یەکەم/A) لە یاسای پشوودا سەبارەت بە فرێشتن و بەکرێدانی پارێی دەوڵەت.

ئاماژێی بۆشکرد، لە چوارچێوەی ئەکخستنی کاری سەندیکاکان، ڕاسپاردەی ئەنجومەنی وەزاری بۆ گۆشەپێدانی مرێیی (24004B) بۆ ساڵی 2024 پەسەندکرا؛ کە بریتییە لە پابەندکردنی سەندیکای ئەندازیاران بە چارەسەرکردنی پرسی تەمارکردنی کەڵەژ و بۆشکانی ئەندازیاری و باوەڕپێکردنیان لەگەڵ سەندیکای ئەندازیاران.

هەوە ها ڕایگە یاند کە ئە نجومە ن ەازی بووە بە ئەگە پێدان بە بە ئەوە بە ێی گشتی دە سە ڕاتی گشتی باج بۆ دانوستاندن و دە ستپێکردنی پرۆژە یە کی ئەککە وتن بۆ خێپاراستن لە دوو باج و ئەگریکردن لە خەدزینە وە لە باجە ی سپێنراو بە سە ێ داهات و سە ەمایە لە نێوان حکوومە تی کەماری عێراق و حکومەتی کەماری لاتقیا، بۆ پشتبەستن بە بڕگەکانی دەستوور، و بۆ دەسەڵاتدان بۆ وەزیری دارایی دەسەڵاتی دانوستان و واژەکردنی کەتایی پرۆژەی سەرەوەی هێیە.

لە کەتایی بڕیارنامەکەدا ئاماژە بۆ دانیشتنی ئەنجومەنی وەزیران کرا کە هاوکات پەسەندکردنی ئەشنووسی یاسای پەسەندکردنی ئەکەوتنی خزمەتگوزارییە ئاسمانییەکانی کەماری عێراق بوو لە نێوان حکومەتی کەماری عێراق و حکومەتی کەماری ئازەربەجان، وەڕوانکردنی بە ئەنجومەنی نوێنەران، بۆ پشتبەستن بە بڕگەکانی دەستوور.